

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs V. Quae est ista quae ascendit de deserto delicijs affluens, innixa
super dilectum suum? Sub arbore malo suscitauite, ibi corrupta est mater
tua, ibi violata est genitrix tua.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

promissi tetrachordi consonantiã
Domino adiuuante deponam.

VERSVS V. OCTAVI

Capitis.

*Quæ est ista quæ ascendit de deserto
delicijs affluens, innixa super dilectum
suum? sub arbore malo suscitauit te, ibi
corrupta est mater tua, ibi violata est ge-
nitrix tua.*

Vox Eccle-
siae admir-
tis Iudeorũ
conuersio-
nem.

SI vocem istam Ecclesiæ admirãtis
de conuersione Iudææ ascribam,
absurdum non erit; quia profectò
mirandum fuit populum duræ cer-
uicis & indomabilis cordis, post
passionẽ Domini cui credere mul-
tis signis diuinitatem eius attestan-
tibus noluit, quin potius post mul-
tas ei illatas iniurias cruci affixit,
subito prædicantibus Apostolis viã
salutis arripuisse & nouæ legis dog-
ma suscepisse.

Synagoga
cur desertũ
dicatur.

Miratur autẽ & nõ sine causa, quia
magnopere attendit, *quod de deserto
ascendit, quod delicijs affluens, quod inni-
xa super dilectum ascendit. Desertũ enim
quoddam Synagoga fuit propter infi-
delitatem à Deo derelicta, sicut de
ea per Prophetam comminatur, Et
derelinquetur, inquit filia Syon sicut
vmbra culum in vinea & sicut tugurium
in Cucumerario, sicut ciuitas quæ vesta-
tur. Et Dñs in Euang. relinquetur, in-
quit, vobis domus vestra deserta. De hoc
ergo deserto Iudæa quando credidit,
per fidem ascendit, quia de illo val-
loso & infimo carnalis obseruantiaẽ
intellectu, ad spiritualem & subli-
mem Euangelicæ institutionis for-
mam transiuit. Ascendere autem non*

Baruch. 6

Matt. 23.
Ascensus
Iudææ de
deserto
quando
fuerit.

potuit nisi delicijs affluens, quia ad illã
nouã intelligentiã & gratiã subli-
mitatem peruenire non potuit, nisi
per virtutum affluentiam, & sanctæ
charitatis abundantiam. Sed his vir-
tutum delicijs affluere non potuit, nisi su-
per dilectum sanctæ Ecclesiæ, hoc est
Christum inniteretur, quia sine co-
operante eius gratia nulla potue-
runt ei prouenire sanctitatis & fi-
dei præconia.

Porro alio modo si ad vnãquãq;
sanctam animam respicias, superio-
ra diligenter attẽde, *vbi dilectus filias
Ierusalem adiurat, ne suscitent neq; eui-
gilare faciant dilectam, donec ipsa velit.*
Quid enim putas in hac sua dormi-
tione dilectã consecutam fuisse, vt
tantopere dilectus prohibeat iã su-
scitari & euigilari? quid inquam o-
mnipotens Deus, tam pulchrum tã
delectabile, tamque gratiosum sibi
in hac eius dormitione attẽdit. Ni-
mirũ si rectẽ consideres, magnum
quiddã & honestũ ac admiratione
dignũ dulcissimus iste dilectus pla-
cabili dignationis suę vultu intẽdit.
Miratur enim ascendentem, locum
quoque ascensionis, ascendentis ha-
bitũ, & ascendẽdi præfidiũ. Quæ est
n. ista quasi dormientis & quiescẽ-
tis ascensio nisi de terrenis ad cœle-
stia, de mũdo ad Dñm, cõtẽplatiua
subleuatio? Verũ quia multũ iuuat
ascensionẽ istam animi & corporis
solitudo, nam alia ab alia iuuatur,
quãdoquidẽ mētis defenditur soli-
tudo corporis, parũq; pdest soli-
tudo corporis, sic circa mũdi strepitũ

Anima fi-
delis quo-
modo in-
telligatur
ascendere
de deserto.

Ps. 83.

versatur animus omnipotens patet fereno pietatis intuitu, de deserto ascendente animam miratur dicens, quæ est ista quæ ascendit de deserto? *Quæ est, inquit, ista quæ ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum ascendens de deserto, hoc est solitudine mentis mundi huius strepitum contemnentis, & in quiete spiritus dormientis meorumque mandatorum solummodo obseruantiam eligentis? Ex hoc enim sequitur, vt eum concipiat habitum, quo videatur delicijs affluere, quia hoc confert obseruantia mandatorum meorum, vt virtutum delicijs affluat, nec est aliud virtutibus affluere, quã mea præcepta seruare. Quicquid enim virtutis esse vel dici potest, hoc totum in meorum præceptorum catalogo continetur.*

Anima sancta quomodo delicijs affluat.

Anima per seipsam ascendere & delicijs affluere nequit, ideoque innixa super dilectum dicitur.

Luc. 9.

Matth. 3.

Sed vnde habet hoc posse, videlicet *ascendere, delicijs affluere*? nunquid à se ipsa? minimè, quia infirma & debilis est omnis anima sine cooperatrice gratia. Ergo quod potuit, ideo potuit, quia innixa super dilectum fuit. *Quis est autem iste dilectus meus? filius inquam meus de quo vobis dixi, hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Quia ergo *super eum innixa* fuit, quia eius vestigia secuta est, seruando & pro posse imitando, quæ ille per carnem exhibuit & docuit agendo, & loquendo, ideo mente ascendere, & delicijs virtutum affluere potuit.

Alio quoque modo intelligere absurdum non erit, videlicet vt *desertum* præsentem vitam, *delicias vero istas quibus dilecto affluens ascendit*, sacram scripturam accipiamus. Curenim sacra scriptura *delicia* non dicantur, in qua tantæ diuersitates intelligentiæ, ad profectum animæ veluti in vna mensa diuersa ciborum fercula inueniuntur: Sicut enim inter diuersa fercula, cibus cibo delicatior est, ita in sacrâ scripturâ inter diuersas intelligentias sensus sensu subtilior est: ibi enim legentes modo velut grossior cibus nuda pascit historia, modo sub textu litteræ medullitus quasi subtilior cibus moralis reficit allegoria, modo ad altiora suspendens velut singularis & electus cibus suauiter mentem afficit contemplatio. Quisquis enim *delicijs affluit*, in quadam sui remissione resoluitur, atque à laboris studio quasi ex lassitudine relaxatur: quia nimirum anima cum internis delicijs abundare cœperit, terrenis iam desiderijs incubare minimè consentit, sed amore conditoris capta, & suauit captiuitate libera ad contemplandam speciem eius deficiendo suspirat, & quasi lassescendo conualefcit; quia dum sordida onera portare iam non valet, ad illum per quietem properat quem amat interiorius. De deserto ergo vitæ præsentis sæculi *anima delicijs affluens ascendit* quia dum sanctarum scriptura-

Per desertum præsens vita, per delicias quibus dilecta affluens ascendit scriptura accipitur.

rum

rum mysticis intelligentijs pascitur, ad superna quotidie contemplan- da subleuatur.

Mens sacra scriptura intenta super dilectum innititur.

Quæ tamen *super dilectum innixa* describitur, quia nisi ipsa sacrae scripturae studiosè inuestigando adhæreat, minimè ad illa sublimia spiri- tualis intelligentiæ capienda ascen- sionis suæ gradum subleuat. *Super dilectum* quippe *suum* mens sacrae scripturae intenta *innitur*, quia dum in ipsa scriptura Deus inuenitur & agnoscitur, quasi super ipsum mens agnoscens & diligentis inclina- tur.

Vox Ec- clesie de profectu animæ sanctæ exul- tantis.

Vox ergo ista potest esse Ec- clesie de profectu cuiusque sanctæ animæ exultantis & dicentis, *quæ est ista quæ ascendit de deserto, delicijs affluens, innixa super dilectum suum* ? ac si alijs verbis dicat, quæ est ista quæ tanto studio dilecto meo Do- mino Iesu Christo meditatione sanctarum scripturarû intenta ad- hæret, vt earum mysticis intelli- gentijs, veluti quibusdam delicijs affluens, ad amorem vitæ æ- ternæ pro contemplationem po- tens sit ascendere.

Quare mox subiungit. *Sub arbore malo suscitavi te: ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua.*

Postquam dilectus dilectam, hoc est fidelem animam pro virtu- tis statu & habitu ipsius munere collato approbavit, repentè ad eam ipsam facit Apostropham, re- ducens ei in memoriam boni status victoriam, quatenus in maiorem

diuinæ charitatis coalescat grati- am. *Sub arbore*, inquit, *malo suscitavi te*: ac si diceret, si animaduertis quid in primo parente fueris, vnde cum toto humano genere quasi ex traduce contraxisti culpam, non frustra mihi studiosius adhærebis, cum attendis qualem te modo fe- cerim, vel quantam contulerim gratiam. *Sub arbore enim malo susci- tavi te*, quia vt in meâ perseuerares gratia, conditionis tuæ tibi for- mam prætendi, & vt sub mea disce- res esse potestate, obedientiæ te le- ge constringi. Quando enim dixi ad Adam, *de omni ligno paradisi come- de, de ligno autem sciendi boni ac mali ne comedas*, quasi adhuc tepidum & ignarum suscitavi, & monui ad rationis benè vtendæ officium, vt disceret se aptare ad disciplinæ, & obedientiæ stu- dium. Sed quid ? transgressus est præceptum, & contemp- sit disciplinæ & obedientiæ bo- num.

Suscitatio fidelis ani- mæ sub ar- bore malo quæ fuerit.

Gen. 2.

Vbi ergo corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua: quomodo? E- ua à seducta sed vita est, persuasit viro, & præsumperunt ambo de ligno vetito: *corrupta est er- go & violata sub arbore mala ma- ter siue genitrix tua: corrupta in exteriorum sensuum incontinen- tia, violata per consensum spiri- tus & animæ in inobediendiæ culpa; vidit enim & concupuit, obediuit serpē- tis persuasioni, & tangens de fructu veti- to comedit, & viro comedendum porrexit.*

Vbi mater & genitrix nostra cor- rupta & violata fuerit.

Kk 3 Hoc

Iacobi. 1. Hoc ergo peccatum postquam consummatum fuit, mortem generauit, & huius mortis pœna, quasi de hac tuorum priorum Parentum radice progressa, in totius humani generis posteritatem est diffusa.

Igitur in primis parentibus tuis te suscitauit, & ad virtutum studia prouocauit, sed tui in ipsis parentibus tuis magis ad vitia declinasti, & morti obnoxia fieri non timuisti.

Verum cum tali modo perditus esses, quis te salutem restituit? quis te talem qualis modo videris fecit? nonne ego pro te mortem suscepi, & te ab illa morte redemi? nonne iterum te sub arbore malo, hoc est sub crucis ligno suscitauit, & ad tantam vitæ honestatem & pulchritudinem erexi?

Arbor mali lignum crucis est.

Sed ut hanc vitæ honestatem & pulchritudinem inuiolatam custodias, necesse habes ut in mea charitate forti animo persistas.

VERSUS VI.

Pone me, ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est ut mors dilectio: dura sicut inferus æmulatio, lampades eius lampades ignis atq; flammaram.

Duo hic signacula proponit dilectus dilectæ, vnum videlicet super eos ponendum, alterum su-

per brachium: quid enim sunt hæc duo signacula cordis scilicet & brachij nisi custodia cordis & custodia operis? de signaculo enim, hoc est, custodia cordis scriptum est, *omni custodia custodi cor tuum quoniam ex ipso vita procedit*: de signaculo verò, hoc est custodia operis scriptum est, *in omnibus operibus memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis*.

Et benè hæc duo homini in omni vita sua necessaria sunt, primaq; custodia si neglecta fuerit altera petit: nam sicut bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum, ita malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum. Quicquid enim foras in opus procedit, in corde prius conceptum est, atq; ideo si cordis custodia negligitur, ne ratione regatur, quicquid foris in opere ostenditur, irrationabile iudicatur. Si cor ratione componitur, honestum est quod inde in opus profertur, quia secundum statum & qualitatem mentis, omnis actio vel bona vel mala intelligitur agentis.

Quid est ergo quod dicit sponsus sponsæ, pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum? quæ custodia potest esse tuta & secuta sine Deo? nisi enim Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilant qui custodiunt eam: ideoque Psalmista precatur, *custodi me Domine ut pupillam oculi, sub umbra alarum tuarum protege me*. Quia verò sicut nihil boni operis absque eo inchoari,

Signaculum cordis & brachij, est custodia cordis & operis.

Prou. 4.

Eccles. 7.

Luc. 6.

Pf. 126.

Pf. 16.